

Täysistunto

Tiistai 25.2.2020 klo 14.00—21.17

6. Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 7 luvun 4 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 1/2020 vp Sari Essayah kd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan.

Keskustelu

20.15 **Sari Essayah kd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista ollut seurata, kun tämä lakialoite on esitelty mediassa, miten sitten sosiaalisessa mediassa on käyty keskustelua tämän ympäriltä. Kun tässä lakialoitteessa sattuvat esiintymään sanat ”maahanmuutto” ja ”kotouttaminen”, niin se on saanut poterot valmiiksi. Siellä innokkaimmat ovat pitäneet tätä jonkinlaisena rasistisena lakiesityksenä ja sitten toiset ovat olleet sitä mieltä, että tämä ei riitä, enemmän pitäisi leikata sosiaaliturvaa ja muuta vastaavaa. Mutta nyt, arvoisat kollegat ja te, jotka seuraatte tätä kenties netin kautta, toivon, että oikeasti tutustutte siihen, mistä tässä lakialoitteessa on kysymys.

Tämä on lähtenyt liikenteeseen vuoden 2019 eduskunnan tarkastusvaliokunnan yksimielisestä mietinnöstä, jossa todetaan Suomen kotouttamispolitiikasta, että se ei nykyisellään toimi ja tilanteen korjaamiseksi tarvitaan uusia ratkaisuja. Näistä uusista ratkaisuista nostetaan esille maahanmuuttajien pitkittyneen työttömyyden syynä erityisesti puutteellinen kielitaito. Tarkastusvaliokunta piti hälyttävänä sitä, että kotoutumiskoulutuksen tavoitteen tason saavutti vain vajaa 35 prosenttia koulutuksen päättäneistä, tämä oli siis vuosina 2013—2016. Suomalaisilla työmarkkinoilla tarvitaan kuitenkin pääsääntöisesti suomen ja/tai ruotsin kielen osaamista, minkä vuoksi järjestelmän tulee kannustaa jokaista tänne tulijaa hankkimaan riittävä kielitaito. Valiokunnan mukaan velvoittavuutta tulee lisätä edellyttämällä kokeen suorittamista kotoutumiskoulutuksen kieliohjelmissa. Tästä on nyt kulunut vajaa kaksi vuotta, ja vielä emme ole nähneet hallituksen toimenpiteitä tämän eduskunnan kannan ilmaisun toteuttamiseksi. Niinpä sitten KD-ryhmässä olemme lähteneet pohtimaan, millä tavalla pystyisimme tekemään sellaisen lakiesityksen, joka olisi edesauttamassa näitten työllisyysedellytysten eli kielitaidon hankkimista ja joka olisi kannustava.

Valiokunta muuten totesi myös yleisesti näin, että myös sosiaaliturvaa tulee mitoittaa työntekoon kannustavaksi, ja valiokunta katsoi vielä, että kotoutumiskoulutuksen kieliohjelmojen velvoittavuutta tulee lisätä siten, että osana kotoutumissuunnitelman noudattamista maahanmuuttajan on osoitettava kokeella saavuttaneensa kotoutumiskoulutuksen tavoitteen tason tietyin ajan kuluessa. Valiokunnan mietinnössä todetaan vielä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin tämän kotouttamiskoulutuksen kielioopin tojen uudelleenjärjestämiseksi, jotta opetuksen laatu turvataan ja oppimistulokset paranevat vastaamaan niille asetettuja oppimistavoitteita sekä työelämän kielivaatimuksia. Tämä on siis koko eduskunnan yhteistä tahtotilaa, ja voisi sanoa, että siihen vastaamiseksi kristillisdemokraatit ovat lähteneet tätä lakiesitystä tekemään.

Haluaisin vielä nostaa esille nykyisen työministerin Tuula Haataisen pohdintaa muistaakseni tammikuulta, kun hän nosti esille erityisesti kotoutumiskoulutuksen tasa-arvosymyksen. Elikkä siellä Kotoutumisen kokonaiskatsauksessa, jonka työministeri on tuottanut ja johon ministeri Haatainen viittasi, kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, että monet maahanmuuttajanaiset hakeutuvat usein esimerkiksi hoiva-aloille ja siellä tämä kielitaitovaatimus on vielä kovempi kuin se on esimerkiksi monesti miesvaltaisilla aloilla, vaikkapa teollisuudenaloilla, ja sillä tavoin erityistä painoa tulisi pistää sille, että tämä maahanmuuttajanaisten kotoutuminen kielikoulutuksen kautta on mahdollisimman hyvää ja tehokasta. Heidän kielitaitovaatimuksensa työelämässä on useimmiten vielä miehiä korkeampi.

Mutta sitten tähän itse aloitteeseen.

Eli jos katsotaan, mitä muissa Pohjoismaissa on tehty, niin muissa Pohjoismaissa on todettu, että heidän on ehdottomasti lähdettävä muuttamaan kielikoulutustaan, sillä jos halutaan sosiaaliturva pitää korkeana hyvinvointiyhteiskunnassa, niin se voidaan säilyttää ainoastaan korkealla työllisyysasteella. Silloin on tärkeää, että kaikki mahdolliset tahot osallistuvat työelämään.

Ruotsin pääministeri Löfven lupasi ennen parlamenttivaaleja 2018, että Ruotsin toimeentulotukea tullaan jatkossa saamaan vain kielikouluttautumista vastaan. Tämä oli siis sosiaalidemokraattien mielestä tärkeää, koska kieli on avain työmarkkinoille. Ruotsissa ei ole Suomen kaltaista työmarkkinatukea, joten toimeentulotuki toimii pitkäaikaistyöttömien päätukimuotona, ja asia on vaalit voittaneen Löfvenin hallituksen valmistelussa.

Tanskassa puolestaan siirrettiin jo vuonna 2015 maahanmuuttajat tällaisen integraatiotuen piiriin, joka on toimeentulotukea noin 50 prosenttia alhaisempi tukimuoto. Tukea voi korottaa noin 195 eurolla kuukaudessa läpäisemällä tanskan kielen kokeen, ja tutkimusten mukaan tämä on vähentänyt Tanskaan tulleitten maahanmuuttajien työttömyyttä. Tanskassa on tehty lukuisia toimia, joilla parannetaan työttömien maahanmuuttajien kannustimia hakeutua työmarkkinoille.

Suomen olisi ehdottomasti pysyttävä mukana tässä hyvinvointiyhteiskunnan kehittämisessä eikä eristäydyttävä siitä kehityksestä, jota muualla Pohjoismaissa tapahtuu maahanmuuttajien paremman työmarkkinoille integroimisen eteen. Siinä mielessä tulisi olla tämä kannustin, rahallinen kannustin, hankkia parempi kielitaito. Suomen perustuslaki kuitenkin rajaa joiltain osin näitä muutosvaihtoehtoja. Esimerkiksi toimeentulotukea ei voi maahanmuuttajilta puolittaa, niin kuin tuossa Tanskan mallissa on tehty, ja lisätä siihen kielilisää, koska toimeentulotukea pidetään Suomessa perustuslain suojaamana etuutena, eikä edes sen indeksiin saa koskea — toisin kuin kaikkien muiden tukimuotojen kohdalla. Tämähän testattiin viime kaudella, kun hallitus yritti vuonna 2016 laskea maahanmuuttajien saamaa työmarkkinatukea, mutta perustuslakivaliokunta tyrmäsi tämän aloitteen.

Niinpä me kristillisdemokraatit olemme miettineet, millä tavalla tätä uudistusta voisi viedä eteenpäin ilman, että se törmää tähän perustuslakiin, ja ratkaisu on se, että meidän mielestämme tämä tulee osoittaa siis kaikille elikkä kaikkien tulee pystyä osoittamaan suomen tai ruotsin kielen taitonsa ja sitä kautta pääsemään paremmalle tukitasolle. Eli työ-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

markkinatukea lasketaan aluksi kaikkien osalta yhtä lailla riippumatta siitä, onko kantasuomalainen vai maahanmuuttaja, ja tällä tavalla tämä aloite ei syrji minkäänlaista väestöryhmää. Sen jälkeen työmarkkinatukeen tulee tämä kielilisiä, minkä myötä sitten kielitaitonsa osoittamalla voi nostaa työmarkkinatukensa peruspäivärahan tasolle. Kielitaidon todistaminen voi tapahtua esimerkiksi vaikka peruskoulun päästötodistuksella tai sitten osallistamalla tähän yleiseen kielitutkintoon, joka esimerkiksi Suomen kansalaisuuttakin hakevan on läpäistävä.

Tällaiset erilaiset lisät työttömyysturvassa eivät ole mikään poikkeus — on kysytty, että kuinka voisi olla tällainen kielilisiä, eikö se ole yhdenvertaisuutta vastaan. Meillä on tällä hetkellä nykyisessä peruspäivärahassa kuusi erilaista korotusperustetta. Sieltä löytyy se, että työvoimakoulutukseen osallistumisesta voi saada korotusta. Omaehtoiseen opiskeluun voi saada korotusta. Jos on kuntouttavassa työtoiminnassa, siihen voi saada korotusta, samoin työ- ja koulutusohjelmaan osallistumalla, maahanmuuttajan omaehtoisella opiskelulla ja työnhakuvalmennukseen osallistumalla. Eli jo tänäkin päivänä on kuusi erilaista mahdollisuutta nostaa sitä peruspäivärahansa tasoa. Sama juttu on työmarkkinatuessa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuminen nostaa sitä työmarkkinatuen perustasoa, puhumattakaan siitä, että tänä päivänä monenlaisissa erilaisissa työehtosopimuksissa mielellään haluttaisiin erilaisia lisäjä, muun muassa kielilisiä. Eli tällaiset erilaiset lisät eivät ole millään tavalla poikkeuksellisia — puhumattakaan siitä, että ne olisivat jollakin tavalla jotakin henkilöä tai väestöryhmää syrjiviä.

Todellakin me näemme tärkeänä sen, että ihminen parantaa työmarkkinavalmiuksiaan. Se on jo itsessään hänelle tärkeää, että hän pääsee paremmin työmarkkinoille, mutta se, että näillä valmiuksilla vielä on mahdollisuus korottaa oman sosiaaliturvansa tasoa, on mielestämme juuri sitä kannustavuutta, jota suomalainen sosiaaliturva tarvitsee.

Kristillisdemokraatit haluavat tämänkin ratkaisun tarjota auliisti punamultahallituksen toteutettavaksi, kuten tämän meidän kannustavan perusturvan mallimme ylipäätänsäkin. Ja olemme todellakin tyytyväisiä siitä, että hallitus laittaa nyt tuon sosiaaliturvauudistustyöryhmän liikenteeseen, ja olen iloinen, että voin omaa puoluetteni siinä olla edustamassa. Toivomme, että todellakin yhteistyössä me voisimme olla parantamassa Suomessa kaikkien ihmisten työelämävalmiuksia ja mahdollistamassa sen, että jokainen pääsisi kiinni työhön ja sitä kautta myöskin rakentamaan omaa tulevaisuuttaan.

20.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Essayahin lakialoitteessa siis ehdotetaan, että täyden työmarkkinatuen voisi jatkossa saada todistamalla suomen tai ruotsin kielin taitonsa. Lakialoitteen perustelujen mukaan kielitaidon voisi todistaa esimerkiksi peruskoulun päästötodistuksella tai yleisellä kielitutkinnolla, ja ilman sitä työmarkkinatuki olisi 90 prosenttia täydestä määrästä.

Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Essayahin lakialoite tuo hyvän ja tarpeellisen lisän maahanmuuttopoliittiseen keskusteluun. Lakialoitteen tavoitteena on muun muassa kannustaa maahanmuuttajia hankkimaan sellainen kielitaito, joka edistäisi heidän työllistymistään Suomessa, ja tähän aloitteeseenhan on haettu esimerkkiä muiden Pohjoismaiden lainsäädännöstä siltä osin kuin se on nykyisen perustuslakimme puitteissa mahdollista.

Arvoisa puhemies! Joidenkin maahanmuuttajaryhmien työllisyysaste on Suomessa hälyttävän matala, suunnilleen jopa vain 20 prosentin suuruusluokassa. Jos maahanmuuttajat joutuvat turvautumaan sosiaalietuuksiin ja tulonsiirtoihin verojen maksamisen sijaan, he eivät auta parantamaan meidän huoltosuhdettamme, vaan käy pikemminkin päinvastoin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

Kuten lakialoitteen perusteluissa todetaan, Kela maksoi Suomessa asuville ulkomaan kansalaisille työttömyysturvaa 411 miljoonaa euroa, toimeentulotukea 118 miljoonaa euroa ja asumistukea 161 miljoonaa euroa vuonna 2018. Mainittu yhteensä 690 miljoonaa euroa on sekin vain osa maahanmuuton kokonaiskustannuksista. Lopullista summaa ei näytä tietävän kukaan, mutta luultavasti ainakin yli miljardin euron kustannuksista joka tapauksessa puhutaan, luultavasti useammankin miljardin. Maahanmuuttajien suomen tai ruotsin kielen oppiminen on hyvin olennainen osa heidän kotoutumistaan ja kohentaisi merkittävästi heidän työllistymisensä edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee yleisemmin keskusteluun työperäisestä maahanmuutosta, niin pidän ensisijaisena tavoitteena suomalaisten työttömien työllistymisen edistämistä sekä heidän kouluttamistaan siten, että mahdollisuudet päästä mukaan työmarkkinoille paranevat, ja mikäli työvoimapulaa vielä sen jälkeenkin ilmenee, olisi Suomessakin tarpeellista ottaa käyttöön Australian tai Kanadan kaltainen maahanmuuton pisteytysjärjestelmä. Siinä maahanmuuttajat pisteytetään muun muassa osaamisen, koulutuksen, kielitaidon ja työhistorian perusteella. Mitä korkeammin koulutettua Suomeen saapuva ulkomainen työvoima on, sitä epätodennäköisemmin tulijoilla on jatkossakaan tarvetta turvautua sosiaalietuuksiin, ja tämä tietenkin parantaisi olennaisesti maahanmuuton kustannus—hyöty-suhdetta, mikä olisi maamme taloudellisen kestävävyyden kannalta ehdottoman tarpeellista.

20.29 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että nämä erilaiset keinot tutkitaan ja niitä tarkastellaan, ja myöskin siltä osin kiitän tästä lakialoitteesta. Mielenkiintoista on sitten nähdä, miten tähän suhtaudutaan ennen kaikkea yhdenvertaisuuden osalta, mutta näissä perusteluissa on koetettu nostaa esiin sitä, että asetetaanko tässä ihmiset erilaiseen asemaan taustansa tai muiden tekijöiden johdosta. Kuitenkin laajasti ottaen lakialoitteen tarkoitus on hyvä.

Erityisen huolissani olen maahanmuuttajanaisten kielitaidosta. Nämä asiat on jo aikaisemmin tässäkin talossa nostettu esiin: Jos esimerkiksi maahanmuuttajataustainen mies on työelämässä, niin kyllähän hän siellä saattaa oppia paremmin suomea kuin vaimo, joka on sitten kotona. Eli millä tavalla huolehditaan siitä, että myös naiset oppivat sitä suomen kieltä ja tulevat sitten sitä kautta työelämään entistä helpommin?

Tässä lakialoitteessa on toisaalta myös varmastikin ongelmallisia kohtia. Ehkä joku ilkeämielinen saattaisi sanoa, että tässä aloitteessa kotouttamista kutsutaan työtuen leikkaukseksi. Voi miettiä, onko se kannustin tarpeeksi suuri sitten kuitenkin lähteä hakemaan sitä kielitaitoa siihen nähden, mitä tämä leikkaus toteutuessaan sitten tarkoittaisi.

Osaltaan, kuten sanoin, lakialoitetta on hyvä tarkastella.

Ehkä nostaisin vielä, arvoisa puhemies, esiin sen, että joissakin tapauksissa — haluan kyllä sanoa niin — Suomessa liikaa vaaditaan suomen tai ruotsin kielen taitoa. Meillä on tässä maassa paljon työntekijöitä, jotka puhuvat englantia, erityisesti palvelualoilla, ja on hyvä, että tänne tulee englantia osaavia palvelualojen ammattilaisia ja myös muiden alojen ammattilaisia. Välillä mietin, olemmeko me liikaa sitten kiinni siinä kielessä niin että tuijotamme vain sitä, kun meidän pitäisi houkutellessa tänne työvoimaa, työntekijöitä, jotka osaavat eri kieliä ja palvella sitä kautta.

20.32 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Tämä kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän tekemä lakialoite kyllä saa minut tuntemaan aika ristiriitaisia tunteita. Ajattelen, että ei ehkä ole kristillisten arvojen mukaista, että jo nyt pienestä peruspäivärahasta, työt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

tömyyskorvauksesta automaattisesti kaikilta leikattaisiin 10 prosenttia ja sitten heille, jotka pystyvät kielitaitonsa, joko suomen tai ruotsin kielen taitonsa, osoittamaan, tulisi se 100 prosenttia. Mutta entä viittomakieliset, saamenkieliset tai sairauden tai vamman takia puhekykynsä menettäneet työttömät — onko heidät tässä lakialoitteessa otettu huomioon?

Toisaalta mietin myös sitä, mitkä ovat tulevaisuuden haasteet työelämässä ja minkälaisia taitoja tarvitaan. Me tarvitsemme luovuutta, kriittistä ajattelua, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, empatiaa, tunne- ja tilannetaitoja, jotta pystytään puhumaan tulevaisuuden työpaikoista. Pitäisiköhän ehkä näistä olla paremminkin se todistus, siitä, että meillä on empatiakykyä ja tämmöistä tunneälykkyyttä. Ei taida olla sellaista todistusta vielä meillä kenelläkään, mutta se ei olisi pahitteeksi.

Pidän tätä vähän tämmöisenä populistisena avauksena. Olen samaa mieltä siitä edustaja Essayahin kanssa siitä, että me tarvitsemme kotouttamiseen enemmän resursseja, me tarvitsemme sitä kielitaitoa. Se on avain sinne työllistymiseen, integroitumiseen yhteiskuntaan, siitä meidän täytyy huolehtia.

Kuten edustaja Ovaska erinomaisesti nosti esille tämän tasa-arvokysymyksen, niin entä ne lukuisat maahanmuuttajanaiset, jotka ovat tulleet tänne esimerkiksi avioliiton kautta, joilla ei välttämättä ole ollut minkäänlaista suomen kielen taitoa? Minkälaiseen asemaan tämä lakiesitys toteutuessaan asettaisi heidät, heidän mahdollisuutensa työllistyä tai edes saada se vähimmäinen työmarkkinatuki, mikä ei todellakaan ole mikään kovin suuri — tässä annetaan sellainen käsitys, että työttömät saisivat ruhtinaallisen korvauksen siitä, että he joutuvat olemaan työttömänä. Kyllä meidän täytyy niihin työllistymiskeinoihin satsata: koulutukseen, siihen, että meillä on niitä kielikursseja tarjolla ja että niihin on myös matala kynnys osallistua.

En kyllä pysty valitettavasti tätä lakialoitetta millään tavalla itse kannattamaan. En näe, että tämä toisi mitään lisäarvoa. Sen sijaan kyllä toivoisin, että kun puhutaan yrittäjyydestä ja tiettyjen alojen työpaikoista, niin niissä sitä kielitaitoa vaadittaisiin, koska kyllä esimerkiksi jos menet lääkäriin, olisi hyvä, että ymmärrät, mitä lääkäri sinulle sanoo, olipa se sinun äidinkielesi sitten mikä tahansa. Siihen tarvitaan joko tulkkausapua tai sitten pitää olla sillä omalla äidinkielellä sitä palvelua saatavilla.

Mutta tähän en kyllä itse henkilökohtaisesti [Puhemies koputtaa] nimeäni laittaisi.

20.35 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Hänninen tuossa edeltävässä puheenvuorossa kuvasi hyvin yhdenvertaisuuteen liittyviä ongelmia, joita tähän lakialoitteeseen sisältyy. Perustuslain mukaan ihmisten tulee olla yhdenvertaisia lain edessä, ja perustuslaki nimenomaisesti kieltää asettamasta ketään eriarvoiseen asemaan esimerkiksi kielen perusteella. On toisaalta myös totta, että kielitaidon puute on suuri este maahanmuuttajien työllistymiselle, mutta kielitaidon edistämiseen on huomattavasti tehokkaampia keinoja kuin tällaiset sanktiot ja työmarkkinatuen leikkaaminen. Olisi todella epäoikeudenmukaista kohdistaa tällaisia kielitaitoon liittyviä sanktioita työttömyydestä kärsiviin. Kysymys olisi ihan samanlaisesta kyykyttämisestä kuin surullisenkuuluisan aktiivimallin kohdalla.

Sen sijaan pitäisi miettiä, mikä on syy siihen, että maahanmuuttajien kielitaito on niin heikolla tolalla, ja miettiä keinoja, kuinka siihen voisi puuttua. Tällä hetkellä tilanne on se, että maahanmuuttajien kielikoulutusten resurssit vaihtelevat eri puolilla Suomea ja koulutukseen on toisinaan todella vaikea päästä. Sikälikin tällaiset sanktiot olisivat erittäin huono ratkaisu. Lisäksi näissä koulutuksissa on havaittu todella paljon erilaisia laatuongelmia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

Ongelmia on ollut näitten koulutusten kirjavissa sisällöissä ja esimerkiksi opettajien osaamisessa. Pätevistä suomi toisena kielenä- eli niin sanotuista S2-opettajista on pulaa kaikkialla Suomessa.

Yksi ongelma on ollut se, että eri alueilla on käytetty sellaisia hankintakriteereitä, joissa on painotettu liikaa hintaa laadun kustannuksella, ja siitä on seurannut ongelmia. Olisi paljon järkevämpää puuttua näihin syihin kuin sanktioida työnhakijoita. On todella tärkeää saada tämä koulutusasia kuntoon, koska sillä todellisuudessa pystytään poistamaan työllistymisen esteitä eikä pelkästään kyykyttämään ihmisiä, mutta todellakaan nämä aloitteessa esitetyt perustuslain vastaiset toimenpiteet eivät missään tapauksessa ole oikea keino.

20.37 Sari Essayah kd: Puhemies! Vastailen tässä muutamaa kollegoitteen esittämiin puheenvuoroihin:

Ensinnäkin yleensä tästä, mitä tämän lakialoitteen taustalla on: Kyllä minä kehotan erityisesti uusia edustajia täällä tutustumaan tarkastusvaliokunnan viime vuoden, 2019, kertomukseen. Siellä tarkastusvaliokunta yksimielisesti, myös vihreät ja vasemmistoliiton jäsenet valiokunnassa, totesi, että meidän tulee sosiaaliturvaa mitoittaa työntekoon kannustavaksi, ja siellä todetaan myöskin, että kotouttamiskoulutuksen kieliopintojen velvoittavuutta tulee lisätä siten, että osana kotouttamissuunnitelmaa ja sen noudattamista maahanmuuttajan on osoitettava kokeilla saavuttaneensa kotouttamiskoulutuksen tavoitekielitaidon tason tietyn ajan kuluessa. Onhan se hälyttävää, jos ainoastaan 35 prosenttia saavuttaa tämän kielikokeen tason, että he läpäisevät sen kielikokeen. Siinä mielessä kun eduskunta edellytti, että muutoksia tehdään, ja mitään muutoksia ei ole tapahtunut, niin minusta on kummallista, että täällä vastustetaan niitä muutoksia, joilla yritetään nimenomaan pistää eduskunnan tahtotilaa käytäntöön.

Edustaja Ovaskalle huomauttaisin, että kysymys on siis nimenomaan työmarkkinatuen saajista, eli työmarkkinatukeahan saavat henkilöt, jotka ovat erittäin pitkäaikaistyöttömiä — yli 400 päivää työttömänä, jolloinka joka tapauksessa heillä on siinä vaiheessa edessä se, että heidän toimeentuloonsa tulee lovi — ja toisaalta sitten myöskin ne henkilöt, joilla ei ole minkäänlaista työhistoriaa taustalla. Elikkä siis kyse on juuri sellaisesta ryhmästä, jonka kohdalla pitäisi tehdä kaikki mahdollinen, jotta heidän työelämävalmiuksiaan pystytään parantamaan. Siinä mielessä jos ajatellaan näitä erilaisia lisiä, mitä tuossa luettelini, mitä liittyy tällä hetkellä vaikkapa peruspäivärahaan, niin en ihan ymmärrä, miten olisi yhdenvertaisuuden vastaista edellyttää, että kielikoulutuksesta voi saada lisän, jos sen tänä päivänä voi saada esimerkiksi omaehtoisesta opiskelusta, siitäkkin voi saada lisän. Elikkä kun näistä kaikista, mihin työtön osallistuu — kuusi eri asiaa — tänä päivänä voi saada lisän, niin millä tavalla tämä kielikoulutukseen osallistuminen ja kielikokeen läpäiseminen olisi lisänä jotenkin erilainen?

Sitten täytyy muistuttaa, että tänä päivänä meillä on Suomessa työmarkkinoilla töitä, joihinka et voi päästä, jos et osaa suomen kieltä ja/tai ruotsin kieltä tarpeeksi hyvin. Onko se syrjintää? No, jos ajatellaan vaikka lääkärin ammattia tai sairaanhoitajaa, ei pysty Suomessa rekisteröitymään terveydenhoitoviranomaisten pitämään rekisteriin, jos ei ole osoittaa riittävää kielitaitoa. Eli kyllä meillä Suomessa työmarkkinoilla vaaditaan sitä kielitaitoa, jolla tullaan toimeen, [Puhemies koputtaa] ja siinä mielessä niitten valmiuksien parantaminen näitten henkilöitten kohdalla on äärimmäisen tärkeää, jotta pystytään pääsemään suomalaisille työmarkkinoille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

20.40 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista sekä lukea tämä lakialoite että kuunnella edustaja Essayah'n perusteita. Niin erikoista kuin se onkin, niin minä voin yhtyä kaikkeen, mitä te sanotte — paitsi teidän johtopäätöksiinne. Eli on aivan totta, että me tarvitsemme lisää työikäisiä ihmisiä Suomeen. On aivan totta, että maahanmuuttajat voivat tässä asiassa olla meille suureksi avuksi. On totta, että kotoutuminen on monella tavalla epäonnistunut, sitä pitäisi kohentaa. On totta, että maahanmuuttajien pitkittyneen työttömyyden syynä on usein puutteellinen kielitaito. On totta, että sosiaaliturvaa voidaan kehittää aktivoivammaksi ja kielitaitoa tulisi parantaa ja kaikki mahdollinen on tehtävä, jotta maahanmuuttajaväestön, maahanmuuttajien työllistymisvalmiuksia parannetaan. Kaikki tämä on täysin totta, ja varmaan valiokunnatkin ovat tähän kantaa ottaneet. Mutta minkä takia te annatte keinoksi rankaisun, kepin? Minkä takia te ette ota sitä keinoa, mikä voitaisiin käyttää vain hyvin, joka olisi porkkana, todella kannustava? Minkä takia me asetamme haavoittuvalle väestöryhmälle — aivan niin kuin edustaja Holopainen täällä sanoi, tämä on nyt minimuodossaan aktiivimalli — rangaistuksen siitä, että niitä apuja ei ole olemassa?

Jos te haluatte tehdä kannustavan järjestelmän, niin tehostakaa kielikoulutusta. Se on meillä erittäin huonossa tilassa näissä kotouttamisohjelmissa. Olen kovin monen maahanmuuttajan kanssa tästä asiasta tekemisissä koko ajan, ja he sanovat, että se on pätkäkoulutusta, pieni pätkä silloin, toinen pätkä tällöin, ei ole systemaattista, että kielikoulutusta vie-dään läpi. Tehostetaan niitä valmiuksia, parannetaan mahdollisuuksia systemaattiseen kielipiskeluun, ja pankaamme mieluummin siihen bonus päälle, eli jos saadaan tehokkaasti kielivalmiuksia parannettua, niin bonuksilla, porkkanoilla kannustetaan tällaisen rankaisupolitiikan sijasta. Minä en ymmärrä, minkä takia te keinon otatte juuri päinvastaisesta kulumasta, kun teidän argumentaationne muuten on terävä ja järkevä.

20.43 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Olen ihan samaa mieltä kuin edustaja Kiljunen äskeisessä puheenvuorossaan: otetaan käyttöön se porkkana. Tässähän on lähtökoh-tana se, että kaikkien työmarkkinatuella olevien etuutta laskettaisiin 10 prosentilla 90 prosenttiin — siis joka ikisen, myös sen suomalaisen, joka nyt hallitsee suomen tai ruotsin kie-len. Hän saa sen 100 prosenttia sitten, kun hän tuo todistuksen siitä, että hän osaa suomen tai ruotsin kielen. Elikkä asetetaan eriarvoiseen asemaan sen perusteella, mikä kielitaito on.

Nuorten osalta tiedän sen, että monesti maahanmuuttajanuoret käyttävät kantasuomalai-sen väestön kanssa tai muista maista tulleiden kanssa kansainvälistä kieltä, joka on tänä päivänä englanti. En minä tiedä, onko se niin huono asia — jos kommunikointi kuitenkin sujuu — on se kieli nyt sitten mikä tahansa. Mutta minua harmittaa: Tavallaan se perustelu, mikä tässä on, on ihan oikein, elikkä minäkin olen huolissani siitä, jos kieli, kielitaidon puute on kynnys työmarkkinoille pääsyyn tai yhteiskuntaan integroitumiselle — kyllähän se on ongelma. Ja siihen meidän täytyy tarttua, ja siihen varmasti tässä salissa löytyy yksi-mielisyys. Laitetaan niitä resursseja sinne, että kukaan ei putoa. Laitetaan sinne ne resurs-sit, että saadaan kielitaitoa parannettua. Mutta se, että me lähtisimme liikkeelle sillä, että haavoittuvassa asemassa olevilta ihmisiltä leikataan jo valmiiksi pientä työmarkkinatukea — tällaiselle ajatukselle en pysty kyllä lämpeämään.

20.44 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Essayahia tästä oivasta lakialoitteesta, jossa siis esitetään täyden työmarkkinatuen ehdoksi sitä, että todis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

taa kotimaisen kielen taitonsa. Ilman tätä työmarkkinatuki olisi tuon 90 prosenttia täydestä tuesta.

Suomi tarvitsee ennen muuta sellaista maahanmuuttoa, joka palvelee kansantaloutta ja jonka vaikutus julkiselle taloudelle on myönteinen. Näin ajattelevat monet menestyvät yhteiskunnat. Minäkin haluan nostaa esille tuon Kanadan taloudellisen maahanmuuton mallin, jossa työperäiset maahanmuuttajat pisteytetään muun muassa kielitaidon, koulutuksen, iän ja sopeutumiskyvyn mukaan. Kanada tavoittelee erityisesti nuoria koulutettuja maahanmuuttajia, joista tämän mallin mukaan on oletettua hyötyä kanadalaiselle kansantaloudelle.

Kaikki maahanmuutto ei suinkaan ole kansantaloutta hyödyttävää. Työpoliittisen aikakauskirjan laskelmien mukaan maahanmuutolla on edullisia vaikutuksia taloudelliselle huoltosuhteelle, jos maahanmuuttajien työllisyysaste on yli 60 prosenttia. Tämä on tuotu tuon lakialoitteen perusteluissa selvästi esiin. VATTin tutkimus on todennut, että jos maahanmuuttaja ja hänen lapsensa työllistyvät yhtä hyvin kuin maahanmuuttajat keskimäärin, tappio julkiselle taloudelle olisi silloin noin 150 000—200 000 euroa. VATTin tutkimuksessa vuodelta 2017 selvitettiin Suomessa asuvien maahanmuuttajien pärjäämistä suomalaisilla työmarkkinoilla. Sen mukaan Irakista, Afganistanista ja Somaliasta tulleiden työllisyysaste oli vain 20—26 prosenttia vuonna 2013, kun se muilla maahanmuuttajilla oli 52—58 prosentin luokkaa.

Maahanmuuton kustannukset johtuvat siis siitä, että kotouttaminen ja kotoutuminen eivät tällä hetkellä toimi, kuten tässä keskustelussa on tuotu esille. Sen sijaan näyttää siltä, että työperäisen maahanmuuton työllisyysaste on korkea verrattuna humanitaarisen maahanmuuton työllisyysasteeseen, se on jopa korkeampi kuin kantasuomalaisten työllisyysaste.

Kuten lakialoitteen perusteluissa on todettu, Suomen työttömyysturvasta yli 20 prosenttia meni Suomessa oleskeleville muun maan kansalaisille vuonna 2018. Ajattelen, että kielitaito todella nousee siinä kotoutumisessa keskeisesti esille: paitsi että kieli kuljettaa kulttuurin arvoja, yhteiskuntamme arvoja, kieli on myös portti työmarkkinoille.

Aloitteessa esitetty malli edustaa mielestäni pohjoismaista linjaa. Tanskassahan näitä kannustimia oppia kieltä on ollut ja kehitetty jo pidemmän aikaa, ja olisi todella sääli, jos Suomessa tällaiset ratkaisut kaatuisivat valtiosääntöisiin ongelmiin.

Sen lisäksi, että meidän sosiaali- ja työttömyysturvaan tulisi luoda tällaisia kannustimia, haluan nostaa esille sen, että mielestäni pysyvän oleskelun ehtona Suomessa tulisi olla [Puhemies koputtaa] riittävä kielitaito.

20.48 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Kuten tässä kaikissa puheenvuoroissa on yksimielisesti jaettu huoli maahanmuuttajien kielitaidosta ja työllistymisestä, sen jaan minäkin. Mutta sellainen yksittäinen huomio siihen argumenttiin, kun mainittiin, että kolmannes kielikursseilla olijoista ei tavoita tätä tavoitekielitaidon tasoa ja ikään kuin tammoinen sanktio toimisi sitten keinona ratkaista tämä ongelma: jos on todettu, että näissä kielikursseissa on hyvin huomattavia laatuongelmia, epäpäteviä opettajia ja epätarkoituksenmukaisia sisältöjä, ja on tehty epätarkoituksenmukaisia hankintakriteereitä, niin eikö tällä logiikalla — jos tammöistä sanktiolinjaa halutaan noudattaa — sanktiot pitäisi pikemminkin silloin kohdistaa niihin henkilöihin, jotka tätä hankintapäätöstä ovat olleet näillä kriteerein tekemässä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

20.49 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tosiaankin jos mietitään, millä tavalla tätä kielilisää voi lähteä Suomen perustuslain puitteissa tekemään, ainut mahdollisuus on nimenomaan niin, että työmarkkinatukeen, joka on toimeentulotuen perusosaa korkeampi tukimuoto, tämän kielilisan rakentamalla me pystymme tämän toteuttamaan. Nimittäin jos tekisimme niin päin, että lisäisimme tämän nykyisen verottoman työmarkkinatuen päälle tämän vastaavan summan, niin silloinhan se tarkoittaisi sitä, että me syrjäisimme kantasuomalaista työmarkkinatuen saajaa. Eli kyllä tätä asiaa on mietitty, että millä tavalla tämä pystytään toteuttamaan sillä tavalla, että se pystytään Suomen perustuslaista viemään läpi.

Nyt täytyy muistaa se, että muissa Pohjoismaissa sosiaalidemokraattien vetämät hallitukset ovat nimenomaan lähteneet rakentamaan erilaisia kielilisiä ja ovat jopa, niin kuin Tanskassa, leikanneet 50 prosenttia niin sanotusta perustoimeentulosta. Meillä perustuslakivaliokunta viime kaudella totesi, että me emme voi meidän toimeentulotukeen koskea, edes sen indeksiä ei voida leikata, koska se katsotaan perustuslain suojaamaksi perustoimeentuloksi Suomessa. Siksi Suomen perustuslaki asettaa tietyt reunaehdot sille, miten tällainen asia voidaan toteuttaa. Mutta muissa Pohjoismaissa tätä on lähdetty toteuttamaan, ja syy on se, että englantilainen tutkimus on todennut, että tämä kielitaitolisa, se, että ihminen suorittaa tämän kielitaitovaatimuksen, parantaa 17 prosenttia hänen työllistymismahdollisuuksiaan. Ruotsissa vastaava tutkimus: 15 prosenttia parantaa hänen työllistymismahdollisuuksiaan. Elikkä tällä on ihan selkeästi työmarkkinoille suuntaava vaikutus. Ihan pelkästään sillä, että on suorittanut sen kielikokeen, on ihan selkeästi tämän henkilön työllistymistä parantavaa vaikutusta. Siinä mielessä tätä tulisi tarkastella kiihottomasti ja miettiä oikeasti — täällä on moni käyttänyt sanaa ”heikommassa asemassa oleva” — millä tavalla me voimme auttaa sitä heikommassa asemassa olevaa sillä tavalla, että hänen valmiuksiaan osallistua työmarkkinoille parannetaan. Se pystytään tekemään sitä kautta, että tästä kielikoulutuksesta tulee myöskin osa sitä kannustinta. Niin kuin täällä on sanottu, on varmasti Suomessa siinä kielikoulutuksessa puutteita, mutta olen aivan varma, että tämän jälkeen sen laatuun tullaan kiinnittämään aivan toisenlaista huomiota. Tänä päivänähan se on vähän niin ja näin, koska ei ole mitään vaikutusta sillä, miten sinua opetetaan siihen, pääsetkö siitä tentistä läpi vai etkö pääse. Kyllä se varmasti passivoi myöskin sitten sitä maahanmuuttajaa, joka haluaisi saada paremman kielitaidon ja haluaisi päästä osoittamaan myöskin, että hänellä on parempi kielitaito. Sen takia kristillisdemokraatit ovat lähteneet tätä mallia esittämään. Toivomme, että Suomessa pystyttäisiin tällä tavalla tekemään kielilisästä tällainen kannustin, koska se auttaa sitä henkilöä pääsemään työmarkkinoille.

20.52 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Essayah on aivan varmasti oikeassa siinä, että kielitaidon puute on ehkä maahanmuuttajan kannalta suurin yksittäinen este työmarkkinoille pääsemiselle. Se on aivan varmasti sitä, kun katsoo kaikki toimialat yhdessä. Sen sijaan edustaja Vestman totesi tukien teitä, että täytyisi lähteä liikenteeseen siitä ajattelutavasta, että täyden työmarkkinatuen ehtona tulisi olla se, että olisi täysi suomen kielen hallinnan taito. [Eduskunnasta: Tai ruotsin!] Ajatuksena on se, mihin te olette viitannut, edustaja Essayah, että tarvitaan kannustimia, ja Vestmankin käytti termiä ”tarvitaan kannustimia”. Niin, varmaan tarvitaan kannustimia, mutta tehdään tämä silloin kannustimien kautta, aitojen kannustimien kautta, eikä nöyryyttämisen kautta. [Sari Essayah’n välihuuto] Tämä leikkaushan, mikä tässä tehdään työmarkkinatukeen, että vain 90 prosenttia saisi työmarkkinatuesta, on nöyryyttämistä, haavoittuvassa asemassa olevan ih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

misen nöyryyttämistä. Te puhuitte siitä, että tarkasteltaisiin asiaa kiihottomasti ja haettaisiin niitä kannustimia, ja kun teillä on riittävästi älykkyyttä pohtia vaihtoehtoja, niin miksi te ette hakenut aitoa kannustinta, bonusta? Jos olette sitä mieltä, ettei työmarkkinatukeen voida tehdä 10 prosentin lisäystä maahanmuuttajille, jotka ovat muutenkin haavoittuvassa asemassa ja vaikeammin työllistymässä, ja että pannaan sinne lisäys, jos se kielitaito saavutetaan, niin hakisittekin sitten jonkun muun bonuksen muodon, millä kannustetaan siihen aidolla tavalla. Tämähän on ihan puhdas yhdenvertaisuusperiaatteen rikkomus ja nöyryyttämisprosessi, mitä te tässä ehdotatte.

20.54 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Halusin vain oikeastaan kysyä edustaja Vestmanilta: En ymmärrä, miten nyt tämä pisteytysjärjestelmä liittyy tähän varsinaiseen lakialoitteeseen, koska jos ajatellaan esimerkiksi Kanadaa tai muita valtioita, niin he tietysti houkuttelevat ja haluavat houkutella osaavaa ja kielitaitoista työvoimaa, myöskin suomalaisia ovat varmasti houkutelleet, mutta ensin maan pitää olla houkutteleva, kun sinne luodaan tällainen järjestelmä. Meillähän on kuitenkin se tilanne Suomessa, että me emme ole kauhean houkutteleva maa työtä tekeville, koulutetuille ulkomaalaisille, joten en näe, miten tämä pisteytysjärjestelmä nyt sinänsä liittyy tähän varsinaiseen asiaan sitä kautta.

Ehkä tässä myöskin edelliseen puhujaan, Kiljuseen, ja tähän lähestymistapaan viitaten vielä jäin miettimään tässä aloitteessa sitä, että onhan se ongelmallista sinänsä, että me joudumme lähestymään työllisyyspolitiikkaa ja sitä, miten työllistetään lisää ihmisiä Suomeen, aloitteilla, jotka kohdistuvat sellaisiin tekijöihin, jotka liittyvät tukiin — tukiin, joita valtio tai joku muu maksaa. Silloin on jotakin pielessä meidän työllisyyspolitiikassamme.

20.55 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tuohon, mitä edustaja Ovaska viimeiseksi sanoi: tässähän aika hiljattain, oliko marraskuussa, Työpoliittinen aikakauskirja julkaisi tutkimuksen, jossa todettiin, että todellakin, jos me ajattelemme, että maahanmuutto on ratkaisu Suomessa meidän huoltosuhteeseen, niin se tarkoittaa sitä, että maahan muuttaneitten työllisyysasteen on oltava 60 prosenttia vähintään. Siinä mielessä, jos me haluamme, että se huoltosuhde paranisi, niin luvun pitäisi olla tätä korkeampi.

Tämä laskelma on jäänyt ihan äärimmäisen vähälle huomiolle julkisuudessa, eikä ole ehkä ymmärretty, että tämä on tosi ratkaiseva ja sen pitäisi haastaa meidät kaikki poliittiset päättäjät pohtimaan sitä, millä tavalla me pystymme parantamaan työttömien maahanmuuttajien työllisyysastetta. Sitä on pystyttävä reippaasti nostamaan. Tämä laskelma osoittaa sen, että ei maahanmuutosta ole huoltosuhteen kannalta mitään hyötyä, jos se työllistyminen ei ole yli 60 prosenttia. Siksi voisi sanoa, että on käännettävä kaikki kivet ja kannotkin, jotta pystytään miettimään, miten tämä asia voidaan toteuttaa.

Täällä edustaja Kiljunen sanoi, että tämä on nöyryyttävää ja kyykyttävää, mutta meidän perustuslakimme on rakennettu sillä tavalla, että kun pohdittiin, mikä voi olla se tapa, jolla ei syrjitä jotakin väestöryhmää, niin tämä on se ainut mahdollinen tapa, että ensin laitetaan kaikille se miinus 10 prosenttia ja sen jälkeen on mahdollisuus nostaa kielilisää, jolloinka pystytään pääsemään sitten takaisin sille tasolle. Eli tämä on se tapa, millä pystytään rakentamaan siihen kannustin. Jos se laitetaan siihen päälle, niin silloin se on syrjivä, se on kansuomalaista syrjivä.

Eli siinä mielessä meidän perustuslakimme on rakennettu erilaisella logiikalla kuin mitä se on meidän naapurimaissamme. Naapurimaissamme aika lailla vain leikataan puolet toimeentulotuesta pois. Meillä ei tulisi kysymykseenkään, että näin voitaisiin tehdä. Toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

meentulotuen indeksiinkään ei voi edes koskea. Tanskassa katsotaan, että se henkilön kielitaitovaatimus ja sen täyttäminen on niin tärkeää, että ihmiset voidaan kategorisesti laittaa ihan erilaisille perusturvan tasoille sen tähden, että halutaan parantaa näitten ihmisten pääsyä työmarkkinoille.

Siinä mielessä minä voisin sanoa, että tämä nyt on minun mielestäni varsin, voisiko sanoa, kannustava ja sellainen tapa, jossa nyt ei kuitenkaan kenenkään toimeentulo sillä tavoin vaarannu, koska tämä on kuitenkin suurempi kuin meidän perusturvaksi määritelty toimeentulotuen taso. Eli tämä jää siitä huolimatta sen yläpuolelle. Sen tähden tämä on rakennettu juuri niin kuin se on rakennettu.

Itse toivon, että tosiaankin me Suomessa uskaltaisimme pohtia, millä tavalla me tätä meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme lähdemme uudistamaan, jotta se olisi kannustava, jotta se olisi kuitenkin ihmisten toimeentulosta huolen pitävä ja jotta ennen kaikkea sitä kautta olisi [Puhemies koputtaa] niitä parempia näkymiä ihmisen elämässä eteenpäin, pois tukiriippuvuudesta sinne [Puhemies: Aika!] työelämään ja siihen, että pystyy sitä omaa elämäänsä itse rakentamaan.

20.59 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minun on vaikea uskoa, että perustuslaki estäisi sen, että meillä yhteiskunnassa olisi palkitsevia järjestelmiä olemassa ihmisille, jotka saavuttavat jonkun asian. Kyllä meillä täytyy olla ja on mahdollisuuksia luoda myöskin positiivisella tavalla palkitsevia asioita eikä vain negatiivisella tavalla nöyryyttäviä. Eli tässä suhteessa minusta kannattaisi käyttää nyt mielikuvitusta enemmän. Jos ei suoraan siihen työmarkkinatukeen voi laittaa vaikka 10 prosentin kannustinta, koska se herättää ymmärrettävästi silloin keskustelun siitä, että kantasuomalaiset reagoisivat siihen negatiivisesti, niin hakisi jonkun muun tavan — edustaja Ovaska toi tämän jo esille — ja miettisi jotakin ihan muuta muotoa kuin taloudellista kannustinta tai rahaa. On ihan muitakin konsteja, millä ihmisiä voidaan kannustaa, muun muassa kielikoulutuksen systemaattisempi tehostaminen. Että kyllä tässä täytyy olla muitakin konsteja kuin jälleen kerran tämän aktiivimallin palauttaminen tähän meidän keskusteluunne.

21.00 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Itse ajattelen, että tämä lakialoite liittyy osaksi sitä laajempaa kysymystä siitä, kuinka velvoittavia sosiaaliturvan ja työttömyysturvan tulee olla. Eli ajattelen niin, että samaan aikaan eivät voi olla voimassa antelias työttömyysturva ja sosiaaliturva ja toisaalta melko olemattomat velvoitteet. Vastikkeeton sosiaaliturva kannustinloukkuineen passivoi maahanmuuttajia siinä missä kantasuomalaisia-kin, eli kysymys on isommasta ongelmasta, johon toivon, että tuolla sosiaaliturvauudistuksella ihan ensi vaiheessa puututaan. Olen huolestunut siitä, kun tuossa edustaja Ovaska toi esille sen, että tällaisia velvoitteita ei tulisi lisätä, kun niitä nimenomaan Suomeen tarvitaan laajemmassakin mittakaavassa.

Haluan nostaa esille, että tuossa Helsingin Sanomat uutisoi jokin aika sitten haastattelututkimuksesta, jossa oli haastateltu koulutettuja irakilaisia turvapaikanhakijoita. Ja tämän Helsingin Sanomien jutun mukaan nämä turvapaikanhakijat kokivat sosiaaliturvien vastaanottamisen aluksi vastenmieliseksi. Kun aikaa kului eikä työtä löytynyt, asenteet tukia kohtaan lievenivät. Tämän tutkijan mukaan ”on iso vaara, että siitä aiheutuu pidempiaikaista sosiaaliturkiriippuvuutta”. Eli ajattelen niin, että sellainen velvoittava sosiaaliturvijärjestelmä on kaikkien etu, myös niiden etu, joita pyritään sinne työmarkkinoille osaltaan pistämään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

On ihan selvä asia, että vastineeksi täytyy palvelujen toimia, ja tässä tapauksessa kielikoulutuksen täytyy toimia. Mutta siellä toisella puolella täytyy olla enemmän velvoittavuutta. Nykyinen järjestelmä on osoittautunut toimimattomaksi.

21.02 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Ovaskalle toteaisin, että tarkastusvaliokunta on nimenomaisesti edellyttänyt sitä, että juuri näihin tukiin tehdään muutoksia, eli kun tuossa pohditte, voisiko se olla jotakin muuta, niin ihan tätä tarkastusvaliokunnan mieltä mukailleen tässä on lähdetty eduskunnan tahtotilaa toteuttamaan, kun on nimenomaisesti niihin tukiin haluttu sitä kannustavuutta.

Sitten ehkä tästä kielikoulutuksesta vielä, että nyt tietenkin hallituspuolueilla minun mielestäni on erinomainen mahdollisuus tähän kielikoulutuksen laatuun olla panostamassa ylipäättänsä osana meidän työvoimapolitiittisia toimenpiteitä ja kotouttamiskoulutusta. Siinä mielessä toivon, että sillä puolella nimenomaan tätä laatupuolta lähdetään viemään eteenpäin.

Ehkä noin kaiken kaikkiaan voisi sanoa, että tässä keskustelussa, josta haluan kiittää kollegoja — olette siihen aktiivisesti osallistuneet — on kuitenkin ollut minun mielestäni hyvä huomata, niin kuin täällä edustaja Kiljunen listasi, miten monesta asiasta ja perusteesta olemme täysin samaa mieltä. Olemme sitä mieltä, että tämä asiantila ei tällaisenaan, käsitteäkseni teidänkään mielestänne, voi jatkua vaan jotain niin sanotusti tarttis tehdä. Siinä mielessä toivon, että hallituksessa lähdetään nyt yhtä lailla pohtimaan sitä, mitkä voivat olla niitä keinoja.

Kristillisdemokraatit ovat esittäneet tämän kannustavan perusturvan menetelmän kaiken kaikkiaan sosiaaliturvauudistuksen pohjaksi, ja yksi osa sitä on tämä kielilisiä, jossa on myöskin tämä kannustavuuselementti. Siinä mielessä, vähän niin kuin tuossa edellisessä ilmastokeskustelussa, kun vetosin siihen, että nyt pitää pystyä näkemään se laaja, suuri strategia, meidän pitäisi todellakin pystyä näkemään se laaja strategia tässä sosiaaliturvan uudistuksessa, johon liittyy työttömyysturva hyvin kiinteästi: minkätyyppiseen sosiaaliturvaan ja toisaalta sitten minkätyyppisiin sosiaalipalveluihin meillä sote-uudistuksen yhteydessä tulevaisuudessa suomalaista yhteiskuntaa halutaan olla rakentamassa ja mitkä ovat niitä, voisiko sanoa, perustekijöitä. Meillä on ollut tähän mennessä esimerkiksi universaliteetti yksi sellainen tekijä, ja on katsottu yksilökohtaista sosiaaliturvaa ja vastaavia. Huomioiden se, että tulevaisuuden työelämä varmasti vielä muuttuu ja asettaa entistä enemmän erilaisia vaatimuksia, näitä kaikkia pitäisi nyt pystyä hyvin puhtaalta pöydältä tarkastelemaan ja miettimään, miten me pystymme rakentamaan sellaisen sosiaaliturvan ja työttömyysturvan, joka tosiasiallisesti kannustaa ihmisiä eteenpäin ja pitää heistä huolen mutta ei todellakaan passiivoi, ei jätä kannustinloukkuihin eikä todellakaan, niin kuin tänä päivänä, aiheuta tukiriippuvuutta. [Puhemies koputtaa] Minä toivon, että näitä asioita me pystymme viemään yhdessä eteenpäin.

21.05 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Jotta pöytäkirjaan ei jää minkäänlaisia erikoisia merkintöjä, niin haluan todeta, että en ole missään välissä sanonut, ettei velvoitteita pidä lisätä, koska kyllä oikeudet ja velvollisuudet kulkevat yleensä käsi kädessä. Tämä on ehkä syytä vielä korostetusti todeta.

Mutta kiitän oppositiota, että sieltä erityisesti kristillisdemokraattien suunnasta näitä aloitteita tulee. Se on erittäin hienoa. Ja varmasti hallituskin niitä omissa työryhmissään ja muualla punnitsee erittäin tarkkaan, ja hallitus sitten myöskin käy keskustelua ja arvioi ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2020 vp

pitää ennen kaikkea huolen siitä, että ne esitykset, joita hallitus antaa, eivät ole perustuslain vastaisia tai syrjiviä. [Kimmo Kiljunen: Ja hyvin valmisteltuja!]

21.06 **Niina Malm sd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä on ollut hyvää lähetekeskustelua varmasti siihen tulevaan sosiaaliturvauudistukseen kaikin puolin. Ne velvollisuudet ja oikeudet ovat tälläkin hetkellä olemassa, ja on varmasti syytä ne tulevaisuudessakin säilyttää.

Kun on huoli tästä kielikoulutuksesta ja sen laadusta ja siitä, mimmista se tulevaisuudessa sitten on, niin meillähän on myös hallitusohjelmassa mainittu kielikoulutukseen, työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajavanhempien kielellisiin valmiuksiin panostaminen. Ja tästä keskustelusta — ainakin, mitä tässä nyt olen kuunnellut — hyvin voisinkin olettaa, että varmasti viesti menee perille saakka ja nämäkin keskustelut otetaan tulevaisuudessa valmistelussa huomioon.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.